

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-33/19.01.2016 г.

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, във връзка с чл. 13, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, чл. 102, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона на народната просвета и чл. 17, ал. 2 от Наредба № 6 от 2001 г. за разпределение на учебното време за достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени на образование, при спазване на изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с осигуряване на обучението по учебния предмет

УТВЪРЖДАВАМ

Учебна програма за задължителна професионална подготовка по учебен предмет **Промислен дизайн** по професия код **524110 „Технолог в силикатните производства“**, специалности код **5241101 „Технология на стъкларското производство“**, код **5241102 „Технология на керамичното производство“** и код **5241103 „Технология на свързващите вещества“** от професионално направление код **524 „Химически продукти и технологии“**.

Учебната програма влиза в сила от втория срок на учебната 2015/2016 година.

Контрол по изпълнение на заповедта възлагам на Ваня Кастрева – заместник-министър.

ПРОФ. ТОДОР ТАНЕВ

Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за задължителна професионална подготовка

**по
ПРОМИШЛЕН ДИЗАЙН**

ЗА X КЛАС

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

КОД 524   „ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ И ТЕХНОЛОГИИ“

ПРОФЕСИЯ:

КОД 524110   „ТЕХНОЛОГ В СИЛИКАТНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА“

СПЕЦИАЛНОСТИ:

КОД 5241101   „ТЕХНОЛОГИЯ НА СЪКЛАРСКОТО ПРОИЗВОДСТВО“

КОД 5241102   „ТЕХНОЛОГИЯ НА КЕРАМИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО“

КОД 5241103   „ТЕХНОЛОГИЯ НА СВЪРЗВАЩИТЕ ВЕЩЕСТВА“

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Място и роля на обучението по промишлен дизайн

Съвременното индустриално производство е специализирано – творческият процес на създаване е отделен от изпълнението. Моделите на керамични и стъкларски форми се създават творчески в процеса на промишленото проектиране. Разширяването на кръга потребители, задоволяването на нарастващите им потребности налагат потребността от специалисти в областта на проектирането на силикатни изделия.

Процесът на обучение по промишлен дизайн за професия „Технолог в силикатните производства“ и специалности „Технология на стъкларското производство“, „Технология на керамичното производство“ и „Технология на свързващите вещества“, съгласно Учебния план за цитираните специалности е планиран за X клас – през втория срок, с 2 часа седмичен хорариум. Този процес е естествено продължение на обучението по рисуване, моделиране, цветознание и технологии в силикатното производство и поставя трайни основи за практически дейности.

Образователното и възпитателното значение на предмета се определят от възможностите за развитие на творческите способности на учениците, изграждане на художествена култура и естетическо отношение към околната среда.

Учебните проблеми и задачи са степенувани по трудност и развитието им се обуславя от предходните образователни етапи.

Теорията обхваща специфичните и основните понятия в дизайна като специален вид проектантска дейност, наложила се през XX век. Разглежда се в два аспекта:

- първия – ретроспективен обзор на произхода, установяване и развитие на дизайнерските концепции.
- вторият се отнася до процеса на проектиране – методи, средства, етапи, функционални и технологични изисквания в общ план и конкретни примери. Значително място се отделя на значението на дизайна за рекламната дейност в съвременния свят, както и на новите тенденции в областта на дизайна.

II. ЦЕЛИ

Целите на обучение по учебния предмет промишлен дизайн са свързани с:

- усвояване на знания за художествено-естетическо отношение към околната среда;
- формиране на предприемачески умения и иновации в областта на дизайна;
- възпитаване на траен интерес към национални и световни образци;
- формиране на отношение към мястото и ролята на дизайна в съвременната реклама, нейните методи и възможности за въздействие.

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ – X КЛАС

I срок: 18 седмици x 0 часа = 0 часа
II срок: 18 седмици x 2 часа = 36 часа
Общо = 36 часа

IV. ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

№ по ред	Наименование на темите и разделите	Брой часове
1	2	3
1.	Раздел 1. Въведение	2
1.1.	Исторически данни. Видове дизайн.	1
1.2.	Дизайнерско проектиране. Основни понятия в дизайна.	1
2.	Раздел 2. Формата и съдържанието в дизайна	8
2.1.	Единство между форма и съдържание.	2
2.2.	Основни свойства на формата.	2
2.3.	Строеж и изучаване на формата.	2
2.4.	Повърхността като базисен елемент във формата - видове повърхнини и форми.	2
3.	Раздел 3. Теория на композицията	4
3.1.	Основни свойства на композицията.	2
3.2.	Основни средства на композицията.	2
4.	Раздел 4. Дизайнерско проектиране	4
4.1.	Методика и етапи на проектирането.	2
4.2.	Антропометрията и ергономията в дизайна.	2
5.	Раздел 5. Графичен дизайн	3
5.1.	Реклама. Видове и методи в рекламата.	2
5.2.	Видове опаковки.	1
6.	Раздел 6. Исторически преглед на занаятчийския начин на производство	5
6.1.	Древен Египет, Гърция и Рим - форми и орнаменти.	1
6.2.	Европа X - XII век - форми и орнаменти.	1
6.3.	Европа XIII - XV век - форми и орнаменти.	1
6.4.	Европа XVI - XVII век - форми и орнаменти.	1
6.5.	Европа XVIII – XIX век - форми и орнаменти.	1
7.	Раздел 7. Начало на професионалния дизайн	10
7.1.	Ролята на П. Беренс и “Веркбунд.”	2
7.2.	Баухаус – създаване и значение.	1
7.3.	Съвременен дизайн в Европа.	2
7.4.	Дизайнът в САЩ и Япония.	2
7.5.	Дизайнът в България.	2
7.6.	Новите тенденции в света на дизайна.	1

V. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Раздел 1. Въведение – 2 учебни часа

Тема 1.1. Исторически данни. Видове дизайн. Дизайнерско проектиране. Исторически данни за дизайна. Произход и етимология на думата „дизайн“. Ролята на художника и инженера в процеса на проектиране. Видове дизайн според сферите на приложение и според характера на дизайнерското проектиране.

Тема 1.2. Основни понятия в дизайна. Изясняване на понятията „дизайн“, „дизайнер“, „дизайнерско проектиране“, „промишлена естетика“ и „производствена естетика“.

Раздел 2. Форма и съдържание - ключови понятия за същността на дизайнерската практика – 8 учебни часа

Цел: Да се формират знания за двете понятия форма и съдържание и тяхната определяща същност в творческия процес.

Тема 2.1. Единство между форма и съдържание. Елементи на съдържанието. Що е форма? Безвкусицата и нейните елементи. Относителният характер на красотата.

Тема 2.2. Основни свойства на формата. Големина, положение в пространството, геометричен вид, маса, цвят, фактура, текстура, светлосянка, твърдост, мекота.

Тема 2.3. Строеж и изучаване на формата. Строеж на формите в природата: стебла, пчелни пити, гръб на костенурка и др. Строеж на форми създадени от човека. Изучаване на формите с правилни и неправилни геометрични мрежи или чрез сравняване с правилни геометрични тела.

Тема 2.4. Повърхността като базисен елемент на формата - видове повърхности и видове форми. Повърхността като базисен елемент при изграждане на формите, видове повърхности - двустранно и едностранно отворени и двустранно и едностранно затворени. Бутилката на Клайн и лентата на Мьобиус.

Раздел 3. Теория на композицията – 4 учебни часа

Цел: Да се усвоят знания за основните средства, използващи се в дизайнерската практика при проектиране на изделия и основните им свойства, които специалистът реализира.

Тема 3.1. Основни свойства на композицията. Хармонична цялост, единство на характер, симетрия и асиметрия, динамика, спокойствие, растеж.

Тема 3.2. Основни средства на композицията. Пропорции, мащаб, ритъм, контраст, баланс, акцент, нюанс и др.

Раздел 4. Дизайнерско проектиране – 4 учебни часа

Цел: Да се усвоят знания за етапите и последователността в творческия процес на дизайнера.

Тема 4.1. Методика и етапи на дизайнерско проектиране. Аналитичен етап, творчески етап и етап на реализация.

Тема 4.2. Антропометрията и ергономията в дизайна. Предмет на антропометрията и приложението ѝ. Предмет на ергономията и етапите в развитието ѝ. Значение на ергономията.

Раздел 5. Графичен дизайн – 3 учебни часа

Цел: Да се разбере огромното значение на рекламната дейност в съвременния свят и методите, които тя използва за реализиране на дизайнерските продукти.

Тема 5.1. Реклама. Видове. Методи в рекламата. Що е графичен дизайн? Видове реклама и нейните методи: типографски безусловен, емоционален, хиперболичен, символичен и др.

Тема 5.2. Видове опаковки. Изисквания към опаковката, необходими материали за нейната направа.

Раздел 6. Исторически преглед на занаятчийския начин на производство – 5 учебни часа

Цел: Да се разберат факторите, които определят формообразуването в историческия път от развитието на човешката дейност.

Тема 6.1. Египет, Гърция, Рим - форми и орнаменти. Формите от древността са продукти на обществените порядки, религии и морал, както и на нивото на икономическия им потенциал. Орнаментите за украса като продукт на религиозни вярвания и обществени отношения в отделните страни.

Тема 6.2. Европа от X-XII век - форми и орнаменти. Влияние на християнството върху формите и орнаментите. Средновековни форми в България от Второто българско царство.

Тема 6.3. Европа XIII - XV век - форми и орнаменти. Готически период - каменни дантели в катедралите, обществен напредък и залез на феодалните отношения.

Тема 6.4. Европа XVI-XVII век - форми и орнаменти. Интерес към античността, хармония между духовно и материално. Богатите семейства в Италия са меценати на изкуство и архитектура. Драматизъм във форми и декори на барока.

Тема 6.5. Европа XVIII-XIX век - форми и орнаменти. Стилете: Рококо, Ампири и Класицизъм - резултат от динамиката в обществения живот. Характеристика на отделните стилове.

Раздел 7. Начало на професионалния дизайн – 10 учебни часа

Цел: Да се придобият знания за първопричината, дала тласък и начало на професионална дизайнерска практика в Европа, а по-късно и в целия свят.

Тема 7.1. Ролята на П. Беренс и Веркбунд. Ролята на П. Беренс като дизайнер във фирмата АЕГ. Веркбунд - сдружение от търговци, производители, икономисти и дизайнери, поставили си целта да завладеят световните пазари.

Тема 7.2. Баухаус - създаване и значение. Първото училище за дизайнери в света открито в град Ваймар - Германия (в началото на 20 век). Принципи на обучение и неговото значение за дизайнерската практика.

Тема 7.3. Съвременен дизайн в Европа. Ролята на дизайнерските бюра във фирмите производителки „Оливети“ - Италия, „Браун“ - Германия и др.

Тема 7.4. Дизайнът в САЩ и Япония. Школи и стилове в САЩ – Франк Лойд Райт, Реймънд Лоу и др. Двете направления в японския дизайн – национално и европейско.

Тема 7.5. Дизайнът в България. Първи випуск дизайнери завършват художествената академия през 1970 г., а по-късно прилагат знания в различни направления на дизайнерската практика – сферите на промишлеността и строителството.

Тема 7.6. Новите тенденции в света на дизайна. Ролята на компютърното проектиране в дизайнерската практика. Използване на новите технологии и материали за създаване на красиви, удобни, функционални и екологично безвредни за здравето на човека стоки.

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

След завършване на курса на обучение по промишлен дизайн по професия „Технолог в силикатните производства“, специалност „Технология на стъklarското производство“, „Технология на керамичното производство“ и „Технология на свързващите вещества“, ученикът трябва:

Да знае:

- основните характеристики на формата и съдържанието в промишления дизайн и как се осъществява връзката им;
- да разграничава формата и съдържанието в продуктите на човешката дейност;
- основните средства на композицията в промишления дизайн;
- основните етапи при дизайнерското проектиране, свързани с крайните продукти в силикатните производства;
- основните свойства на композицията в дизайна като цяло.

Да може да:

- синхронизира връзката между формата и функциите на изделията и предметите;
- прилага основните композиционни средства;
- характеризира основните свойства на проектираните форми и композиции;
- хармонизира формите с интериорна и екстериорна среда.

VII. АВТОРИ

1. Евгени Янакиев - преподавател в ПГ по химични технологии и дизайн „Проф. д-р Асен Златаров”, гр. Нови Пазар, обл. Шумен
2. Айсел Хасан - преподавател в ПГ по химични технологии и дизайн „Проф. д-р Асен Златаров”, гр. Нови Пазар, обл. Шумен

VIII. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Архитект Бежев. Интериорът – какво и как. Техника, 1984.
2. Въжаров, К. Промислена естетика. Проф. Издат, 1965.
3. Генчева, В. и колектив. Промислена естетика. Техника, 1981.
4. Генчева, В. Дизайн. Москва, 1985.
5. Топузчиев, Д. Основи на дизайнерското проектиране. Техника, София, 1984.